

Ali res samo zaželjen otrok?

Zadnje čase se v tisku vse pogosteje pojavljajo gesla kot »Vsak otrok — zaželjen otrok!« in podobno. Člankarji imajo dober namen prepričati splave in se zato zavzemajo — seveda ne za vzdržnost, ampak za uporabo sredstev proti spočetju. Vendar so ti članki napisani tako primitivno, da človeka prizadene. Spolne odnose med ljudmi oziroma ljubezenske odnose sploh obravnavajo, kot da gre pri tem za nekako racionalno produkcijo, pri kateri je mogoče vse vnaprej premisliti, napraviti načrt, izdelati in pripraviti podrobnosti, se o njih pogovoriti in dati udeležencem inštrukcije pred začetkom delovnega procesa itd. — kot v tovarni.

Vsi taki nasveti pa ne upoštevajo, da gre pri ljubezenskem aktu za čustvo, nagon in spontanost. Vsega tega pa pogosto ne le ni mogoče obvladati z razumom oziroma s treznim premislekom, saj bi bilo to tudi škodljivo, ker bi uničilo lepoto in spontanost ljubezni in podvrlo tudi to plat računanja. Poleg tega je vprašanje, ali narava sploh dopušča tako računanje in načrtovanje, ki je popolno nasprotje nagona. Obstoj vseh živih bitij je zagotovljen ravno z razmnoževalnim nagonom. Če bi npr. ribe ali zajci ali kokoši imeli razum in bi vedeli, kaj čaka zarod, bi se gotovo nehali razmnoževati. Človek pa ve, da čakajo njegovo potomstvo vsakovrstne težave, od vojne do vsakovrstnih duševnih stisk, in marsikdo, tudi če bi želel imeti otroke, si po »treznem« premisleku ne bo spal prevzeti odgovornosti, da spravi na svet otroka, ki bo imel v življenju prav toliko verjetnosti, da bo nesrečen, kakor da bo srečen. Če upoštevamo še strah pred bolnim potomstvom, račun, koliko otroci stanejo in koliko udobja bi si lahko privoščila mož in žena za tisti denar, boljše stanovanje, lepša letovanja in daljša potovanja, lepše obleke, večji avto itd., pa pridemo do spoznanja, da bo vedno manj ljudi, ki bodo tvegali imeti otroka ali celo dva. Samo nedotaknjen spolni nagon, oplemeniten z ljubeznijo, lahko zagotovi normalno razmnoževanje človeškega rodu. Ali bi ne postal človek strašno obubošan in poplitven, če bi lahko poljubno uravnaval to svojo stvariteljsko sposobnost po svojem egoizmu? Ljubezen med možem in ženo bi bila ponižana v oduren postopek računanja in »tehničnih priprav«.

Mislím, da je rešitev drugje: res je, vsak otrok naj bo zaželjen, a v smislu, da starši ne bodo imeli strahu spravljati otroke na svet, ker jih ne bi mogli vzdrževati ali ker bi se bali, kakšna bo njihova usoda. Družba kot celota (države in druge širše skupnosti) naj bi ustvarile take pogoje, da bo vsak otrok od vse skupnosti sprejet z veseljem.

fj

(Dalje na 5. strani)

Prepričevanje Izraelcev in Arabcev, ne vsiljene rešitve

V trenutku, ko to pišemo, vlada na frontah Bližnjega vzhoda že drugo zatišje, po prvem, ki je bilo vsiljeno od obeh velikih sil Združenih držav in Sovjetske zveze Izraelu, Egiptu in Siriji v ponedeljek, a je trajalo le malo časa. Bati se je, da bo tudi to drugo zatišje kmalu pretrgano od groma topov, treskanja bomb in drdranja strojnic. Kajti vsiljeno premirje ni rešilo tamkajšnjega problema in ga ne bo rešilo, tudi če ga je potrdil Varnostni svet Združenih narodov na dveh nujnih sejah.

Le radovedni gledavci

Do malokatero vojne ima civilizirani svet tako hladen in brezbrizen odnos kot do vojne na Bližnjem vzhodu, kajti Evropi in Ameriki so tamkajšnja ljudstva tuja, saj niso v boj zapleteni narodi, ki bi bili v bližnjem sorodstvu z latinskimi, germanskimi ali slovanskimi prebivalstvom Evrope in ameriške celine. Se najbolj sta obe »beli« celine zainteresirani na tamkajšnjo vojno iz gospodarskih razlogov, ker namreč lahko ogrozi njune koristi, bodisi v zvezi s petrolejem, trgovino ali s podaljšanjem zamašitve Sueškega prekopa za nedoločen čas. V igri niso nobene politične ideologije, ki se borijo za nadvlado nad svetom in preko katerih si hočejo določene skupine zagotoviti čim večjo oblast in čim večji vpliv v svetu, ampak le prestiž dveh velesil. Tako — kar nenavadno za naš čas! — tokrat nikjer ni bilo kakih razvnetih demonstracij za ali proti vojskujočim se državam, nikalih

množičnih obsodb vojnih hujskačev, zločincev itd. Evropska in ameriška javnost sta se razdelili v dva tabora kakor v kakem stadionu, kjer se igra zanimiva mednarodna nogometna tekma. Eni držijo z Izraelom, drugi z Arabci, toda te simpatije narekujejo bolj osebni kot pa ideološki razlogi. Vojne, ki danes lahko razplamtijo svetovno javno mnenje, morajo biti ideološkega, totalnega značaja, kjer gre za zmago enega od obeh velikih blokov na svetu, sovjetskega in ameriškega. Tam si lahko dajo duška strasti in polemična vnema. Ljudi lahko spravi demonstrirat na ceste Vietnam, ne pa Sinaj, kjer se ne tolčejo za mite, ampak za konkretne kvadratne kilometre in metre zemlje, ki po ekonomskem kriteriju ni vredna skoro nič, a pomeni tako Arabcem kot Judom izgubljen in zaželjen tla domovine.

Imajo Evropejci pravico obsojati?

Lahko je dajati obema stranema »pametne« nasvete in ju siliti k premirju in pogajanjem. Lahko je izrekati sodbe, kdo ima prav in kdo ne. Toda ali imajo Evropejci, ki so pred komaj četrt stoletjem pomorili velikanško večino judovskega ljudstva na evropskih tleh, 6 milijonov moških, žensk in otrok, ali pa so ta množični pomor mirno gledali, res pravico, da obsojajo Jude, če si skušajo z vsemi razpoložljivimi sredstvi in tudi z orožjem pridobiti nazaj nekdanjo domovino, iz katere so jih z orožjem pregnali ravno Evropejci —

(dalje na 3. strani)

KAJ SO HOTELI IZRAELCI

Zadnje dni se je začel v pasnih obrisih kazati izraelski vojni načrt. Na severni fronti, na Golanskem višavju, so po odbitju sirskih tankovskih oddelkov Izraelci napredovali po sovražnikovem ozemlju samo toliko, kolikor je bilo potrebno, da so uničili njegove utrjene linije in oporišča ter zdrobili čim več njegove bojne tehnike. Zavzeli so vse Golansko višavje in goro Hebron, odlično obrambno postojanko. Nato so vrgli glavnino svoje vojske na Sinaj proti Egipčanom. Toda namesto da bi se frontalno zaletavali v egiptovske dobro oborožene vojske, ki so se utrdile na vzhodnem obrežju Sueškega prekopa pod okriljem sovjetskih raket SAM, so vzpostavili samo prožno obrambno-napadalno fronto, v resnici pa so z zvijačo — s sovjetskimi tanki in v Egipčane preoblečeni vojniki — prodri skozi vso egiptovsko fronto in prešli Sueški prekop ter prišli tako Egipčanom za hrbet. Začeli so naglo zavzemati širok pas ozemlja na zahodni strani ob južnem delu prekopa in tik pred drugim zatišjem na fronti, v sredo zjutraj, so prišli do mesta Suez in

se združili z izraelsko vojsko na drugem bregu.

Tako je zdaj egiptovska tretja armada na vzhodnem bregu obkoljena in se bo morala vdati, ali pa bo Egipt prisiljen spet začeti z boji, da bi jo osvobodil. To se bo kmalu pokazalo. Vsekakor so Izraelci vodili vojno zelo inteligentno, s kar najbolj umno uporabo svojih ne ravno neizčrpnih sil. Njihov načrt je bil nedvomno nenadno prodreti tudi na severnem koncu fronte in popolnoma obkoliti vso egiptovsko vojsko na vzhodnem bregu. Potem bi zadostovalo samo še bombardiranje s topovi in iz zraka, da bi jo »zmehčali« za vdajo.

Pri svojem pohodu na zahodni breg prekopa so se Izraelci polastili tudi raket SAM, kar je bil več kot imeniten vojni plen, saj so tako lahko razkrili ustroj teh raket, da so jih lahko nevtralizirali.

Glede na trenutni položaj na fronti je težko verjeti, da bo premirje dolgo trajalo. Egipčani ga bodo pretežno prenašali.

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 28. oktobra, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu. 9.45 Giuseppe Cambini: Kvartet za godala v g molu. 10.15 Poslušali boste. 11.15 Mladinski oder: »Petnajstletni kapitan«. Napisal Jules Verne, prevedel Janez Gradišnik, dramaturg Joško Lukeš. IV. del. Režija: Lojzka Lombar. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Nepozabne melodije. 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... 13.30-15.45 Glasba po željah. 14.30 Nedeljski vestnik. 15.45 Revija glasbil. 16.00 Šport in glasba. 17.00 Dva pisatelja - dve gledanji na svet. 17.40 Nedeljski koncert. 18.25 Formuna 1: pevec z orkestrom. 18.45 Jazz koncert. 19.30 Zgodovina italijanske popevke. 20.00 Sport. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke.

♦ PONEDELJEK, 29. oktobra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami, zanimivosti in glasba za poslušavke. 13.30 Glasba po željah. 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji. 17.00 Za mlade poslušavce. (Danilo Lovrečič). 18.15 Umetnost književnosti in prireditve. 18.30 Glas in orkester. 19.10 Odvetnik za vsakogar. 19.20 Jazz glasba. 20.00 Športna tribuna. 20.35 Slovenski razgledi: Naši kraji in ljudje v slovenski umetnosti - Pianist Pavel Šivic. Pavel Šivic: Trenutki (1968); 5 bagatel (1961); 22.15 Zabavna glasba.

♦ TOREK, 30. oktobra ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Pratika. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Duo Klug-Spitzenberger. 18.55 Glasbeni utrinki. 19.10 Higiena in zdravje. 19.20 Zbori in folklor. 20.00 Sport. 20.35 Simfonični koncert. Vodita Oskar Kjuder in Janko Ban: Sodelujejo mezosopranistka Alenka Dernač, violinist Crtomir Šiško in recitator Julij Guštin. Ludwig van Beethoven: Egmont, uvertura op. 84; Marijan Lipovšek: Osamljena za mezosopran in orkester. Beethoven: Romanca za violino in orkester; Prokofjev: Peter in volk, simfonična pravljičica. Orkester Glasbene Matice v Trstu. Koncert smo posneli v Kulturnem domu v Trstu. V odmoru (20.55) Za vašo knjižno polico. 21.35 Nežno in tiho. 22.05 Zabavna glasba.

♦ SREDA, 31. oktobra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Duo Klug-Spitzenberger. 18.55 Glasbeni utrinki. 19.10 Higiena in zdravje. 19.20 Zbori in folklor. 20.00 Sport. 20.35 Simfonični koncert. Vodita Oskar Kjuder in Janko Ban: Sodelujejo mezosopranistka Alenka Dernač, violinist Crtomir Šiško in recitator Julij Guštin. Ludwig van Beethoven: Egmont, uvertura op. 84; Marijan Lipovšek: Osamljena za mezosopran in orkester. Beethoven: Romanca za violino in orkester; Prokofjev: Peter in volk, simfonična pravljičica. Orkester Glasbene Matice v Trstu. Koncert smo posneli v Kulturnem domu v Trstu. V odmoru (20.55) Za vašo knjižno polico. 21.35 Nežno in tiho. 22.05 Zabavna glasba.

♦ ČETRTEK, 1. novembra, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Godalni orkestri. 9.00 Sv. Maša. 9.45 Cesar Franck; Grande piece symphonique. 10.15 Praznična matineja. 11.00 Mladinski oder: »Čevlji za mojstra Matevža«, radijska igra. 11.35 Slovenski razgledi. 13.30 Harmonije za godala. 14.45 Glasbe iz filmov. 15.30 Recital Mahalije Jackson. 16.00 Pismi brez besed. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.30 Nove plošče resne glasbe. 19.10 Božanska komedija v prevodu Andreja Capudra (Pripravil Alojz Rebula). 19.25 Pisani balončki. (Pripravila Krasulja Simoniti). 20.00 Šport. 20.35 »Missa«. Drama, napisal M. Bieler, prevedel Janez Gradišnik. RO. Režira J. Peterlin.

♦ PETEK, 2. novembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Popoldanski koncert. 17.00 Schumann: Fantasie-Stücke, op. 73. Violončelist Adriano Vendramello, pianist Roberto Repini. 17.20 Ne vse, toda o vsem. 17.25 Mozart: Simfonija št. 41 v d duru. 17.55 Spirituals. 18.15 Umetnost. 18.30 Guido Pipolo: Ricercare št. 2 za angleški rog in godala. 18.50 Samospeve Antona Lajoviva izvajata sopranistka Vanda Gerlovič in pianistka Zdenka Lukec. 19.10 Liki iz naše preteklosti: »Matevž Ravnikar« (Marija Cenda).

♦ SOBOTA, 3. novembra, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Promenadni koncert. 9.00 Sv. maša. 9.45 Vasilij Mirk: 7 glasbenih utrinkov. Pianist Aci Bertonec. 11.35 Poslušajmo spet. 13.30-15.45 Glasba po željah. 15.45 Avtoradio. 17.00 Za mlade poslušavce. (Danilo Lovrečič). 18.30 Kitarist Bruno Tonazzi, pianistka Neva Merlak-Corrado. 18.45 Sodobni sound. 19.10 Družinski obzornik (Ivan Theuerchuh). 19.25 Revija zborovskega petja. 20.00 Šport.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

NEVARNOST ZA SOCIALIZEM

Ni še povsem jasno, kam je meril Franc Setinc, sekretar sekretariata CK ZKS, ko je v svoj nedavni govor pred centralnim komitejem v Ljubljani vpletel tako pojave neoklerikalizma na Slovenskem, kot revijo Znamenje in pisatelja Rebulo. Možno je, da Setinca resnično skrbi notranji razvoj samoupravne družbene ureditve, ki dopušča raznim krajevnim, tovarniškim in drugim družbeno-gospodarskim skupnostim določeno stopnjo svobodne iniciative pri načrtovanju svoje rasti. To je politična izbira, ki je temelj jugoslovanske socialistične ureditve in ki je po mnenju jugoslovanskih politikov najbolj primerna oblika tiste družbeno-ekonomske ureditve, ki ji pravimo jugoslovanska pot v socializem. Dejstvo pa je, da sprostitve medsebojnih odnosov lahko pripelje tudi do nezdravih pojavov v družbeni rasti, kot so čezmerno bogatenje posameznikov, emigracija, odtujevanje idealom socializma, pojavljanje novega klerikalizma in nacionalizma. In te napake je treba odstranjevati. S to Setinčevo skrbjo za zdrav notranji razvoj družbene stvarnosti se moramo vsekakor strinjati.

Malo teže nam je razumeti ostro kritiko na račun političnega oblikovanja vernikov v Sloveniji ali pa na račun žive in razgibane revije Znamenje ali celo na račun pisatelja Rebule, če upoštevamo, da je ta kritika nastala iz potrebe, da se bolj poudari temeljna vloga marksizma oziroma da se utrdi in še bolj uveljavi vloga komunistične partije pri gradnji

samoupravne družbe. V tem primeru stojimo pred novimi, nikakor pa ne drugačnimi oblikami ideološkega posiljevanja in pred nevarnimi oblikami zatiranja individualne svobode, svobode izražanja in celo svobode mišljenja. Tudi v socialistični družbeni ureditvi ima komunistična vodilna skupina možnost, da z nasilnimi dejanji posreduje državljanom svojo ideološko usmerjenost. Če pa je za uveljavljanje določene ideologije potrebno onesposobljati razvoj druge oziroma zatirati njene manifestacije, je to kvečjemu znak njene notranje negotovosti in šibkosti in strahu pred dialektično konfrontacijo. Nosilci take ekskluzivne ideologije odklanjajo vse tiste pozitivne vplive, ki bi iz soočenja lahko popravili in izboljšali njih svetovni nazor. Tu pa smo že na področju nevarnega in škodljivega integrizma. Smo na tisti meji, kjer se nepopoln in razvijajoči se družbeni red začne prepričevati o svoji popolnosti.

Možno je tudi, da je sekretar Setinc s svojim nastopom proti reviji Znamenje hotel pritisniti na uredništvo, naj bo pri objavah nad vse previdno in naj si pričakuje možne bodoče ukrepe, če se bodo na področju kritike kaj več dovolili. Toda ta nastop proti Znamenju ne prepriča, saj je revija od začetka dalje izbrala zelo zmerno revijalno pot in je tudi pod stalnim nadzorstvom cerkvenih oblasti, tistih oblasti, s katerimi je Jugoslavija pred kratkim podpisala dogovor. In resnično je Zna-

(Dalje na 5. strani)

Mihec in Jakec se menita o čudnih svetnikih, ljiudeh in plakatih

— Mihec, si znal ti, da se Mačkolje kliče Caresana?

— Kej? Karežana? Pej ki so pobrali tu jemu?

— Mene ne vprašuj.

Jaz samo vem, da ka

dar so spreminjali imena, so vedno naredili tako, da je imelo kakšno zvezo z originalnim imenom. Ali so ga enostavno prevedli ali pa ga zapisali tako, da je zvenelo italijansko. Za Mačkolje bi lahko naredili Maccoglie ali pa Maccicaglia. Mogoče tudi Maccicollio.

— Maccicollio be biu še narbol prav, zatu ke je na hribi. Morbet be tudi nekej prevedli jn be rekli Gatticollio.

— Tudi Gatticollio ne bi bil slab. Lahko bi pa dali tudi bolj fino obliko: Villa de Gatti. Tudi Villa Maccoglie bi se lepo slišalo. Samo Caresana pa res...

— Ja, čudno je na vsak način. Ma moreš vedet, de tabat, kadar so se zmišlivali ta jemenaj, de so delali vseh sort oslarij. Ma tudi oslarije so jm pršle prou, samo de so zglna naša originalna slovenska jemenaj. Vidi, denno reč, Dolino! Kej so najdli? San Dorligo della Valle. Kašen svetnik je tisti San Dorligo? Jest nisem še nobenega človeka srečau, de b' se klicau Dorligo. Tudi u nobenem kalendarji ga nisem najdu. Vse kaže, de so si takrat zmišlivali tudi svetnike.

— E, dragi moj, tudi izmišljen svetnik je bil dober. Vse je moralo služiti nacionalni sa-

naciji novih pokrajin. Jaz se samo čudim, da so vsa ta krajevna imena in priimki ostali lepo v vejavi tudi potem, ko je fašizem padel in ko smo dobili antifašistično usmerjene vlade.

— Ti se čudeš? Jest pej prou neč. Zatu ke zdej se vide, de je tudi fašizem naredu kej dobrega. Posebno u naših krajeh. Posebno sez jemenaj. Vidi, an demokratični režim be biu malo težko spreminjau jemenaj od krajev jn od ledi. Be mu lahko kašen očitau, de ni demokratičen. Ma ke je naredu fašizem, je vse prou. In taku danes rečemo: »ja, je naredu tisti prekleti fašizem, kej se če, ni za pomagat!« In taku gre lepu naprej tisti San Dorligo jn tista Karežana. — A ja, pej ki si ti zvedu de Mačkolje je Karežana?

— Znaš, en dan sem zagledau na enem zidu dva plakata. Eden tik drugega. Oba enako velika, oba iste barve. Na enem je po slovensko pisalo, da bodo v Mačkoljah odkrili spomenik padlim vaščanom v NOB, na drugem je pa po italijansko pisalo, de bo glih tista reč v Caresani. Tudi vsi drugi podatki so bili enaki. ura, program in vse. Tako sodim, da je Caresana Mačkolje.

— Narbrž bo res. Ma sm pej radoveden, kaku so na taljanskem plakati prevedli tisto »padlim u NOB«?

— Nič niso prevedli. Je blo samo »ai caduti« in ni bilo nič povedano zakaj in kako.

— Ma vidi na! Pej kaku tu? Kej so pozabili al kej? Kej se morbet NOB ne da prevest? Forte čudno se mi zdi!

— E' dragi Mihec, meni se zdi, da se bomio še marsičemu čudili.

Prepričevanje Izraelcev in Arabcev

(Nadaljevanje s 1. strani)

Rimljani — pred 1800 leti, potem ko so tudi takrat pobili večino jučovskega naroda? Morda bi imeli pravico jim kaj očitati, ko bi jim bila katera od držav z milijoni kvadratnih kilometrov zemlje ponudila tistih borih nekaj deset tisoč kv. km, ki jih potrebujejo za svoj narodni dom, za svojo narodno središče. Toda tega ni nihče storil.

In kdo ima pravico obsojati Arabce, če skušajo z orožjem dobiti nazaj zemljo, ki je bila njihova več kot tisoč let in ob katero so prišli zaradi revščine, ker so jo lahkomišelnost prodajali judovskim priseljencem, in zaradi politične in vojaške nesposobnosti svojih korumpiranih voditeljev? Judje so ogromno prispevali k človeški omiki in še prispevajo, od religije do tehnike in zdravstva. Arabci pa so tudi staro kulturno ljudstvo, njihovi visoko izobraženi potniki so vandrali po napol barbarski Evropi od 9. do 13. stoletja in jo odkrivali za svoj kulturni svet, kakor so evropski potniki 19. stoletja odkrivali Sudan in A-

besinijo. Tudi oni so veliko dali Evropi, od znanosti do stavbarstva in plovbe. Komaj 30 let je tega, kar so se Angleži, Nemci in Italijani s tanki vozili po arabski zemlji in se medsebojno borili zanjo kot za kolonijo, in komaj polovico toliko je od časa, ko so Francozi pobijali v Alžiriji, da bi si jo obdržali kot kolonijo. Kako naj ti isti obsojajo Arabce, če se z orožjem bojujejo za zemljo, ki je bila res njihova, vsaj po običajnem pravu?

Možno je samo dvoje

Zato k temu tragičnemu sporu in k vojni ni mogoče reči drugega, kakor da imata obe strani svoj prav. Možno je torej samo dvoje: ali da jima svet pusti, da z orožjem odločita svojo pravdo, ali da stori vse, kar more, da ju zlepa prepriča, da sedeta za konferenčno mizo. Najslabše pa je, če se druge in zlasti velike sile mešajo v njun spor, ju hujskajo, jima obljublajo pomoč, spravljajo v igro svoj prestiž, ju oborožujejo, pehajo v spopad in ju zalagajo po zračnem mostu z orožjem.

Morda pa še niti ni čas za pogajanja, ker mora na eni strani uplahniti psihična napetost naroda, ki se je prisiljen boriti za svoj goli obstanek, na drugi pa mora biti rešenih veliko perečih socialnih problemov in problemov izobrazbe, kar edino bo vzbudilo v arabskih ljudeh zavest, da obstajajo za reševanje

ozemeljskih sporov na Bližnjem vzhodu še druge metode in ne samo vojna. Toda za to je potreben čas in zato morda ne ravnajo prav tisti, ki vsiljujejo prizadetim narodom nasilne, umetne in prehladne rešitve z uro v roki kakor sodniki pri boksarskih dvobojih, neglede na to, da predstavlja ta sporazumni sovjetsko-ameriški posek nevaren precedens diktata obeh velikih sil nad majhnimi. Odslej bi lahko na ta način vse postalo stvar kravje

Zupnijska skupnost v Ricmanjih vabi na blagoslovitev cerkvenih orgel v Ricmanjih, ki bo v nedeljo, 28. t.m., ob 16. uri.

kupčije med največjima silama, sklenjene v nekaj urah, med ljudmi, katerih kvaliteto in moralno raven dokazujejo škandali tipa Watergate v Ameriki in interniranje kritičnih izobražencev v umobolnice v Sovjetski zvezi. Od takih oblastnikov je težko pričakovati najboljših receptov in odločitev za reševanje ravnih akutnih problemov po svetu. Zato pa je skrajni čas, da se končno tudi Evropa zave svoje dolžnosti in svoje moči ter začne s prijateljskim prepričevanjem in pregovarjanjem na Bližnjem vzhodu.

—o—

V zadnjem hipu smo zvedeli, da so se boji zares že spet vneli.

DEŽELNI SVET OBRAVNAVA GOSPODARSKE ZADEVE

Deželni svet je obravnaval v torek resoluciji komunistične in misovske skupine v deželni zbornici o vzrokih gospodarske krize, druginje in inflacije v državi in v deželi Furlaniji - Julijski krajini ter je obe zavrnil z večino glasov. Obe sta krivila za gospodarsko krizo vlado, to in prejšnje, pri čemer je posebno resolucija misovcev prtila krivdo za težave v gospodarstvu levosredinskim vladam zadnjega desetletja, ki so povzročile po njihovem mnenju inflacijo, nered v gospodarstvu, zavirale svobodno pobudo v njem itd. Komunistična resolucija pa je dolžila vlade mlačnosti, nedoslednosti in nejasnosti name nov pri sprejemanju in izvajanju nujno potrebnih socialnih in gospodarskih reform.

Na obe resoluciji je pred glasovanjem odgovoril predsednik deželnega odbora *adv. Comelli*, ki je prikazal, kaj je deželna uprava že storila za odpravo gospodarskih težav, kakšne akcije in pobude so v teku in kaj še misli storiti. Dejal pa je tudi, da so glavni vzroki za te težave, posebno še za druginjo in inflacijo, mednarodni. Kolikor je odvisno odpravljanje teh težav od vlade, je že sprejela vrsto ukrepov za ozdravljenje gospodarstva in druge namerava sprejeti. Vendar je Comelli priznal tudi upravičenost nekaterih zahtev in predlogov komunistične resolucije. Poudaril pa je, da se ne strinja z njenim političnim delom. Vsekakor je bila — kot rečeno — zavrtnjena na njegov predlog tudi komunistična resolucija.

Danes, v četrtek, obravnava deželni svet na dopoldanski seji zakonski osnutek, ki vsebuje spremembe in dopolnitve k zakonu o skladu deželne vzajemnosti za primer raznih katastrof, neurij itd., o čemer je začel razpravljati že v sredo po zavrtnitvi obeh omenjenih resolucij.

SLOVENSKA DEMONSTRACIJA V CELOVCU

Danes, 25. t.m., bo zvečer v Celovcu demonstracija koroških Slovencev za narodne pravice. Sprevod bo šel od železniške postaje do Starega trga, kjer bo shod. Demonstracijo organizirajo v glavnem študentje, ki so ustanovili Solidarnostni komite za pravice koroških Slovencev.

Prvih sto dni nove vlade leve sredine

V sredo, 31. oktobra, bo poteklo sto dni, odkar je vlada predsednika Rumorja sprejela izredne ukrepe proti naraščanju cen blaga široke porabe. Ministrski svet je namreč dne 24. julija sprejel zakonski odlok, ki je odredil zaporo cen blaga široke porabe in cen cele vrste izdelkov. Zakonski odlok je predvideval, da morajo ostati v veljavi cene z dne 16. julija 1973, kar je veljalo za 21 vrst blaga široke porabe, zlasti za živila. Kot so testenine, meso, sir, slanina in tako dalje.

Tedaj je bilo rečeno, da gre za izredne ukrepe, katerih namen je bil preprečiti druginjo. Med tem časom pa je vlada napovedala, da bo sprejela vrsto ukrepov, ki so potrebni za ustalitev tržnih razmer in da se o mogoči izhod iz splošne gospodarske krize. Omenjeni vladni odlok predvideva, da bodo od prvega novembra 1973 do 31. julija 1974 smeje tovarne in uvozna podjetja vlagati prošnja na medministrski odbor za cene za morebitno spremembo cen svojih proizvodov. Prošnja mora biti natančno utemeljena in jo bo medministrski odbor za cene reševal po navodilih, ki jih bo sproti dajal medministrski odbor za gospodarsko programiranje. Če pristojni odbor ne bo odgovoril v 70 dneh od vložitve prošnje, pomeni, da je bila prošnja sprejeta.

Za velike industrijske konverne, katerih proizvodnja znaša letno nad pet milijard lir, pa je vlada odredila, da morajo za vsako spremembo cen lastnih izdelkov prejeti dovoljenje od ministrskega odbora za gospodarsko programiranje. To velja do 30. junija 1974. Iz poluradnih virov izhaja, da je velika večina podjetij, katerih proizvodnja znaša letno nad pet milijard lir, doslej vložila prošnjo za spremembo cen lastnih izdelkov, a da medministrski odbor za cene ni bajel doslej sprejel še nobene prošnje.

Od 31. oktobra dalje bo verjetno prejemal pristojni odbor prošnje za spremembo cen tudi od večine podjetij, katerih proizvodnja ne dosega petih milijard letno. O tem kočljivem vprašanju so razpravljali na mnogih sejah predvsem ministri za finančne zadeve, ki so zlasti poučili obliko in načine, kako nadzorovati splošno težnjo po naraščanju cen. Doslej pa vlada še ni sprejela natančnih ukrepov, ki naj bi uredili to silno kočljivo problematiko. Vse kaže, da bo vlada pri svojem ravnanju upoštevala tako nujnost stabilizacije cen kot tudi nujnost, da čimprej pride do obnove industrijske proizvodnje.

Tudi sindikati se strinjajo, da zapora cen ne more biti večna, a hkrati zahtevajo, naj vlada naredi vse, kar je v njeni moči, da se popolnoma ne sprosti mehanizem povpraševanja in ponudbe, ker bi to utegnilo speljati celotni gospodarski sistem v anarhijo, od katere bi imele največjo škodo prav delavske množice. Zaradi tega sindikati zahtevajo, naj se tudi po 31. oktobru nadzorujejo cene blaga široke porabe, tako da bi to blago imelo politično ceno.

Združenja industrijcev trdijo, da imajo posluh za predloge sindikalnih organizacij, vendar poudarjajo, da je glede na stanje na notranjem in mednarodnem tržišču, za katero je danes značilno naraščanje proizvodnih stroškov, nemogoče na daljši rok omejevati dinamike cen industrijskih proizvodov. Tudi združenja trgovcev trdijo, da ne bodo mogoča dolgo prenašati režima zapore cen.

Ugotoviti pa je treba, da so se v razdobju od januarja do letošnjega septembra potrošne cene zvišale za 10,5 desetin odstotka v primerjavi s prejšnjim letom. To povišanje je v zvezi predvsem z dogajanjem na svetovnih tržiščih, za katera je bilo od leta 1969 dalje značilna izredna nestabilnost.

Svet Slovenske skupnosti o naših najnujnejših problemih

Svet Slovenske skupnosti, ki se je sestel 22. oktobra t.l., je pod vodstvom Zorka Hareja izčrpno obdelal probleme, ki so bili v zadnjem času v središču tržaškega in slovenskega političnega življenja. Člani sveta so globlje analizirali predvsem stanje na slovenskih šolah, nato vsebino razgovorov, ki se vodijo na ravni pokrajinskih tajništva strank leve sredine in Slovenske skupnosti v zvezi s preverjanjem opravljenega dela v tržaški občinski upravi. Svet je nadalje z zadovoljstvom vzel na znanje razplet krize v okviru devinsko-nabrežinske občine. Končno je bil še govor o pripravah na bližnji mednarodni kongres o narodnostnih manjšinah v pripravi tržaške pokrajine.

V začetku seje je Svet počastil spomin umrlega člana Josipa Terčona.

O stanju na slovenskih šolah

Glede stanja na slovenskih šolah je svet obžaloval, da se ob začetku vsakega šolskega leta nakopiči veliko problemov, ki bi se jih dalo predhodno rešiti z nekoliko večjo pozornostjo in pravočasnim posegom s strani pristojnih oblasti. To velja predvsem za nove razrede in odprtje novih otroških vrtcev. Ti bi morali biti povsod, kjer jih še ni, posebej pa v miljski občini, kjer je občutiti veliko pomanjkanje slovenskih otroških vrtcev. Svet je dal nalogo šolski komisiji v okviru Sveta samega ter svojim izvoljenim predstavnikom, naj intervenirajo na vseh pristojnih mestih za zadovoljivo rešitev vseh odprtih vprašanj slovenskih šol, posebej pa za še eno učiteljsko moč v osnovni šoli pri Sv. Barbari. Svet je obravnaval tudi vprašanje celodnevne slovenske pouka v miljski občini ter ugotovil, da ta rešitev ni najbolj primerna, saj bi s tako ureditvijo prenehale obstajati slovenske osnovne šole v miljski občini, ki jih predvideva londonski sporazum. O stanju na slovenskih šolah je poročal referent za šolstvo Sah.

Pogovori s strankami leve sredine

Tajnik Štoka je nato poročal o poteku pogovorov s strankami leve sredine v okviru tržaške občine in analiziral probleme, ki jih je na tem forumu postavila delegacija Slovenske skupnosti, predvsem v zvezi s postavitvijo dvojezičnih napisov, poimenovanja ulic po znanih slovenskih močeh, ureditvijo šolskih stavb, zadovoljive rešitve vprašanja jusarskih pravic, prenehanja nesmiselnih in odvečnih razlastitev, ki kvarijo etnični sestav naše ga ozemlja, itd. Delegacija je postavila kot neodložljivo zahtevo tudi predsedniško konzultno mesto, ki pripada Slovenski skupnosti.

O razpletu krize v devinsko-nabrežinski občini

Glede razpleta krize v devinsko-nabrežinski občini je svet s posebnim zadovoljstvom naglasil ustavitve gradenj v tej občini, s čimer se je zaprlo vrata gradbenim špekulacijam, ki so pretile z raznih strani in ki bi še bolj pokvarile narodnostno lice devinsko-nabrežinske občine, kot se je žal zgodilo v nekaterih drugih slovenskih občinah. Zato je svet izrekel vso svojo solidarnost županu in tistim, ki so se borili za ustavitve nadaljnjih gradenj. V zvezi s tem je svet izrekel upanje, da bodo upravitelji občine znali najti skupne

vsakodnevne rešitve pri vrsti problemov. Od bil je tudi vse napade, ki so bili s tem v zvezi izrečeni s strani PCI na Slovensko skupnost. Slovenska skupnost je še enkrat dokazala, da so ji pri srcu najprej slovenski problemi in ohranitev narodnostnega sestava devinsko-nabrežinske občine, saj ji je že na prvih razgovorih s strankami leve sredine pred desetimi leti uspelo ustaviti gradnje, ki bi kvarile narodnostno sestavo občine.

Mednarodni kongres manjšin

V nadaljevanju seje je svet govoril tudi o delovanju v krajevnih sosvetih (konzultah). O tem je podrobneje spregovoril sosvetnik Milan Vremec, ki je analiziral probleme, s katerimi se trenutno ubada konzulta za vzhodni Kras. O vprašanih konzultah za zahodni Kras pa je govoril Kostnapfel.

Na koncu seje je svet diskutiral tudi o mednarodnem kongresu manjšin, ki bo maja prihodnjega leta v Trstu. S tem v zvezi je poslušal poročilo Draga Stoke, ki zastopa Slovensko skupnost v pripravljalnem odboru za ta kongres. Svet je izrazil upanje, da bo kongres res uspel in da bo na njem slovenska narodnostna skupnost v Italiji deležna največje pozornosti in obravnave, kar je bila zahteva Slovenske skupnosti že v okviru strank leve sredine, ki so sedle k skupnim pogajanjem, ko je šlo za obnovitev levosredinske formule. V diskusijo o vseh vprašanih so posegli poleg imenovanih še člani sveta Černe, Marc, Valenčič in drugi. Člani sveta so se končno lotili tudi vprašanja sklicanja prihodnjega občnega zbora Slovenske skupnosti.

—o—

OBCNI ZBOR ŠOLSKEGA SINDIKATA

Sindikata slovenske šole v Trstu sporoča, da bo imel v petek, 26. t.m., ob 17. uri svoj 19. redni letni občni zbor.

Občni zbor bo v prostorih Kulturnega doma v Trstu.

Smrt zavedne slovenske žene na Opčinah

V ponedeljek je umrla v bolnišnici gospa Otilija Jugovič, žena sprevodnika openskega tramvaja g. Rudija Jugoviča. Novica o njeni smrti je globoko pretresla prebivalstvo na Opčinah, saj so jo vsi poznali in jo imeli radi, ker je bila žena izredno ljubeznivega in milega značaja. Doživela je komaj 48 let. Kdor jo je poznal, skoro ne more verjeti, da je smrt tako naglo utrgala to vedno vedro in tako mladostno ženo.

Pokopali smo jo včeraj, v sredo popoldne na pokopališču na Opčinah. Pogrebne obrede je opravil g. župnik Zerjav. Velika udeležba ljudi vseh slojev, zlasti tudi mladine in šport-

DOPOLNILNI TEČAJ ZA ABSOLVENTE UČTELJIŠČA

Ravnateljstvo državnega učiteljskega A. M. Šlomšek v Trstu sporoča, da bo tudi letos dopolnilni tečaj za absolvente učiteljskega. Tečaj daje možnost vpisa na vse fakultete italijanskih univerz. Trajal bo od 19. novembra 1973 do 15. junija 1974. Zaključni kolokvij bo od 1. do 19. septembra 1974. Potrebne informacije daje ravnateljstvo.

V soboto 27. t.m. ob 20.30, bo v prostorih Kulturnega krožka v Devinu prvi

SMUČARSKI FILMSKI VEČER

Barvni film prikazuje smučarsko opremo in vse smučarske like in pluzne grifande do terenskih skokov in slaloma. Med odmorom bo tehnični vodja pokazal nekaj smuči in smučarske opreme in svetoval posameznikom nabavo. Po predstavi se bomo pogovorili še, kje, kdaj in kakšne discipline bomo vadili in o DRUŠTVENI VLEČNICI!

Kdor smuča, v soboto na predstavo!

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

ANTON PAVLOVIČ ČEHOV

ČEŠNJE V VRT

V petek, 26. t.m. ob 16. uri - Abonma Red H - mladinski

—o—

V okviru mladinskih torkov

GOSTOVANJE MLADINSKEGA GLEDALIŠČA IZ LJUBLJANE

Ben Minoli - Herbert Grün

VILINČEK Z LUNE

V torek, 30. oktobra ob 15.30

MNOGO SREČE NOVOROJENKI

Članu Radijskega odra, sodelavcu Radia Trst A in javnemu delavcu Miru Opeštu ter ženi Ondini roj. Pečar se je rodila hčerka prvorojenka. Mladima staršema naše prisrčne čestitke, mali deklici pa voščimo dolgo in srečno življenje ter da bi zrasla v brhko slovensko dekle in ženo.

Čestitkam in voščilom se pridružujejo prijatelji.

nikov, je pokazala, kako je bila rajnica priljubljena in spoštovana.

Hudo prizadetemu možu, ki je tudi odbornik openskega športnega društva »Polet«, sinu Milošu in hčerki Gabrijeli, ki obiskujeta slovensko srednjo šolo, izražamo globoko občuteno sožalje. Naj jih Bog potolaži.

—o—

IZJAVA STARSEV UCENCEV SLOVENSKE OSNOVNE SOLE PRI KOROSCIH

Starši otrok slovenske osnovne šole pri Korošcih so se odločili, da bodo v sredo 17. oktobra 1973 zopet začeli pošiljati svoje otroke v šolo po desetdnevni protestni odsotnosti.

Za ta korak so se odločili, da ne bi otroci utrpeli še večje škode in ker so jim na pobudo sindikata slovenske šole v Trstu obljubili nekateri državni poslanci in deželni svetovalci, da bodo napravili vse, kar je v njihovih močeh, da bi šolska oblast dodelila slovenski osnovni šoli pri Korošcih še druge učne osebe, kakor je že italijanski.

Vsekakor pa so starši pripravljani, da bodo zopet posegli po vseh zakonitih sredstvih, če ne bo zadoščeno njihovim upravičenim zahtevam.

Slovenska prosveta iz Trsta, Kulturni krožek Devin-Štivan in Fantje izpod Grmade prirejajo

PROSLAVO KMEČKIH UPOROV

v nedeljo, 28. oktobra, ob 16. uri v prostorih, ki jih je dal na razpolago gospod Jozef Legiša v svoji hiši poleg nove štivanske cerkve (Štivan št. 19).

Sodelovali bodo Fantje izpod Grmade in Slovenski oder z igro Franca Jeza »Poslednji pogovor«.

SKUPNI POSVET V GORICI

V Gorici so se 23. oktobra t.l. zbrali predstavniki Slovenske skupnosti in SDZ iz Trsta, Gorice in videmske pokrajine.

V globljem razgovoru so obdelali vsa preča vprašanja, ki zadevajo Slovence v deželi, posebej v videmski pokrajini. Osrednji predmet razgovora je bila avtocesta, ki jo nameravajo speljati preko Kanalske doline. S tem v zvezi so predstavniki Slovenske skupnosti in SDZ ugotovili, da trasa ne sme uničiti kmetijstva in turizma v Kanalski dolini, posebej pa ne rodovitnih polj, ki predstavljajo vir življenja za tam živeče prebivalstvo. Slovenski predstavniki so sklenili, da bodo zadevo temeljito proučili ter posredovali pri pristojnih oblasteh v korist gospodarstva Ka-

VELIKA RAZSTAVA

V soboto bodo uradno odprli v Attemsovi palači na goriškem Kornu obsežno razstavo beneške umetnosti iz sedemnajstega stoletja. Na ogled bodo postavljene tudi umetnine mojstrov Canaletta, Tiepola, Piazzette, Zonchia, Riccija in drugih, ki so v javnosti še malo poznane. Vsega skupaj bo izloženih 75 slik, nekaj obzornik beneške umetnosti te danjega stoletja.

Za to priložnost je izšel tudi poseben katalog v treh jezikih s strokovno razlago o razstavljenih delih, poleg tega pa še o nekaterih goriških zanimivostih.

Zupan De Simone je v uvodnih besedah napisal, da bo Gorica tudi s to razstavo na visoki kulturni ravni dokazala svoj pomen kot stičišče sosednih prosvetnih dejavnosti.

Razstava bo odprta do 6. januarja.

SINDIKATOVNO OBVESTILO

Sindikatske šole — Tajništvo Gorica — vabi vse učne in pomožne osebe na slovenskih šolah, da se udeležijo 13. rednega občnega zbora, ki bo v četrtek, 8. novembra, t.l. ob 17. uri v risalnici Učiteljskega »Simon Gregorčič«, Ul. Croce 3. Vabljene so tudi slovenske vrtnarice in upokojeni šolniki.

Odbor

Podgora

VRTNARJI KRIZANTEM

Ob prazniku vseh svetih in ob vahtih se spominjamo na krizanteme in na naše nekdanje vrtnarje, ki so pridno gojili to žlahtno nagrobno cvetlico. Gojitev krizantem in njihova prodaja je šla že na veliko in je prinašala že dobre denarce.

Danes se le še redki stari vaščani spominjajo na prve gospodarje, ki so se bavili s to panogo vrtnarstva. Eden prvih je bil Franc Melink iz Marijinega celja. Stari vrtnarji so bili še Cotič, vrtnar pri grofu, potem Ščurk, ki je bil zaposlen kot vrtnar v tovarni, in Kogoj pri Ritterju.

Podgorske parke in vrtove so pri svojih gospodarskih vzorno obdelovali. Brešana tudi ne smemo pozabiti. V veliki dvorani pri Bregantu na spodnjem koncu vasi so po ves mešec pred vahtmi spravljali krizanteme v šope in koše, ki so jih pošiljali tudi na Dunaj.

Zadnja leta se je lotil gojenja krizantem z veliko vnamo in strokovno sposobnostjo naš sovaščan Viktor Bandelj. Lani so imele te vahtne rože visoko ceno, tudi podgorske iz-

nalske doline ter za ohranitev etničnega sestava in turizma te doline. Predstavniki Kanalske doline Simon Prešeren je poleg tega izrazil zaskrbljenost prebivalstva Kanalske doline, ki ga načrti v zvezi z gradnjo nove avtoceste ogrožajo v njegovi gospodarski, socialni in etnični bitnosti.

—o—

VISOK OBISK

Prejšnji petek že v zgodnjem jutru je po goriškem zelenjadnem trgu kar zašumelo.

Pri vходу se je pojavila lepa, krepka postava preprosto, a okusno oblečenega duhovnika, ki je stopal od stojnice do stojnice in se po domače v furlanščini in slovenščini pogovarjal s prodajalkami in kupčevalkami, povpraševal je z nasmeškom v obrazu po kupčiji, družinah in kako gre. Škof je, škof, je šel glas od ust do ust, ko se je ustavil še pri slovenskemu cvetličarju in mu položil roko kar okoli vratu.

Bil je res goriški nadškof msgr. Cocolin, ki je obiskal najbolj preproste ljudi pri njihovem dnevnem opravku. Na stojnici je kupil še sveže gobe in jih sam nesel v najlonski vrečki.

Visok, a preprost obisk, da so bile vse zelenjadarice in prisotne hišne gospodinje kar veselo ganjene.

Rupa PRENOVLJENA SOLA

Solsko poslopje v Rupi je že prenovljeno in izročeno svojemu namenu. Nadaljujejo se še nekatera dela na pročelju in stranskih zidovih. Pohvalo je treba izreči sovođenjski občini, ki je krila večino stroškov za popravljana dela, ki so zahtevala 13 milijonov lir. Dva milijona je prispevala država.

V razredih osnovne šole se je pouk redno začel. Za otroški vrtec je bilo treba počakati še do ponedeljka. Naši otroci, ki jih je že 27 vpisanih, imajo poleg vseh potrebnih pritklin na razpolago tudi dve veliki sobi za pouk in igranje ter tudi zelo lepo igrišče.

Uradno odprtje obnovljene šolske stavbe bo 18. novembra.

Državno zблиžanje

Češkoslovaški glavni tajnik komunistične stranke Gustav Husak je v torek prišel na štiriidnevni uradni obisk v Beograd.

To je prvi obisk iz Češke po sovjetskem vdoru na Češkoslovaško leta 1968 in po Dubčekovem padcu.

Takrat so se tudi odnos med Češkoslovaško in Jugoslavijo poslabšali. Polagoma so se sicer urejevali, zlasti odkar je prišlo do tesnejših stikov med Sovjetsko zvezo in Beogradom.

ALI JE RES SAMO ZAŽELJEN OTROK?

(Nadaljevanje s 1. strani)

da bo res zaželjen, ne da bi se vsak trenutek govorilo o preobljudenosti in se direktno ali indirektno navajalo zakonce, naj imajo bi (reci državi) novih problemov za stanočim manj otrok, da ne bodo povzročali družkojnine itd. Zdaj pa hoče država prevaliti to vanja, socialno skrbstvo, delovna mesta, posvojo dolžnost na moža in ženo v zakonski postelji. Onadva naj bi se v trenutkih ljubezni ukvarjala z računi in proračuni. Toda svet še nikakor ni preobljuden, le svetovno prebivalstvo je preveč neenakomerno porazdeljeno na njem in marsikje tudi preveč neizobraženo, da bi znalo izkoristiti vsaj deseti ali celo stoti del možnosti, ki jih nudi njegovo ozemlje, npr. v južni Ameriki, Afriki, Indiji, v arabskih državah itd., pa tudi še pri nas. Treba je le pogledati, koliko zemlje ostane neobdelane in kako težko je dobiti obrtnika za katerokoli delo. Razvite države si morajo celo v industriji pomagati z množičnim uvozom delavcev.

Razen tega smo lahko prepričani, da deluje v naravi sile, ki bodo pravočasno preprečile preveliko razmnožitev človeštva. In to ne z vojnami ali z drugimi takimi katastrofami, ampak z naravnim pojemanjem rodnosti ali s pojemanjem spolnega in rodnega nagona. Saj je že dokazano, da se rodnost večja sorazmerno s praznim teritorijem, primernim za naseljevanje (žene naseljenecv imajo po navadi mnogo otrok in lahko rodijo); zato lahko pričakujemo, da se bo obratni pojav pokazal, ko se bo naseljenost bližala nasičenosti.

Zdi se mi, da se je tudi današnja Cerkev dala v tem pogledu vse preveč obvladati od računarstva in od paničarstva načrtovalcev Malthusovega kova. Kje je tu zupanje v Boga in božjo previdnost? Kaže se le še zaupanje v račun.

NEVARNOST ZA SOCIALIZEM

(Nadaljevanje s 2. strani)

menje, če ga primerjamo s podobnimi evropskimi revijami, zelo umerjeno, postopno, tradicionalno in nič kaj preveč ne razburja religioznih duhov.

Se najmanj verjetno pa je, da si je tov. Štinc v omenjenem govoru vzel na piko pisateljja Rebulo z namenom, da bi v stilu sedanjih sovjetskih napadov na ruske svobodni selne pisatelje opozoril slovensko javnost na socializmu nevarno inteligenco (Rebula, Pahor, Mesner), ki se izživlja za državnimi mejami, oziroma za državnimi mejami rešuje in dviga ugled in pomen slovenskega naroda in to tudi v Rimu in v Sloveniku.

Igor Tuta

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Koroška revija »Mladje«

Zadnja, trinajsta številka revije »Mladje«, ki jo izdaja skupina slovenskih izobražencev na Koroškem, se začne z nekako novelo Florijana Lipuša »Terjatev po koroško«, v kateri se spet očitno kaže značilni kompleks tega pisatelja, kompleks, ki duši njegov naravni dar pripovedovanja: njegov naravnost ncrarumljivi, čudaški bes na vse, kar je katoliškega. Ta bes je postal pri Lipušu prava fiksna ideja in zdi se, da sploh ni več sposoben pisati nič drugega. Zaveja ga v pravo neokusnost, kot ravno v tej noveli. Tudi naslednja dva prispevka sta Lipuševa, po čem čno esejistične narave. V njima obravnava s svojimi, pa tudi z narodnimi nasprotniki na Koroškem, v jedkem, zbadljivem, tragičnem tonu, ki vpliva na bravca moreče in ga potare, namesto da bi ga vzpodbudil in mu vlil novega zaupanja v prihodnost in nove moči za narodni boj. Vendar pa segajo Lipuševi spisi v globino koroških razmer ter nas navajajo k razmišljanju, tako po tistem, kar je v njih pozitivnega, kot tudi po negativnem, ki jih prežema — ujetost v zaprto ideologijo. To velja tudi za Lipuševo kritiko zadnje pesniške zbirke Milke Hartman »Lipov cvet«, brezobzirno, naravnost grobo. Služi mu kot priložnost za obračunavanje s celovško Mohorjevo družbo. Končno je Lipuš zastopan tudi še z zapiskom »Nekaj stvarnosti v koroški stvarnosti«, v katerem opozarja, da revija »Mladje« ni deležna rednih finančnih podpor s strani osrednjih slovenskih organizacij na Koroškem in da ji te ne posvečano take pozornosti, kot bi se spodobilo. Koroški nemški dnevnik »Kleine Zeitung« je bil celo edini, ki je zabeležil izid dvanajste številke »Mladja«.

Poleg Lipuša kot glavnega sodelavca so navzoči v tej trinajsti številki »Mladja« še Anita Hudl z novelo »Slike samostanskega vrta«, Jano Pörsch s kratko novelo »Tiaka«, Valentin Polanšek z novelo »Črnska manjšinska«, v kate-

ri se ukvarja z manjšinsko tematiko ameriških črncev, Lev Detela z radijsko igro »Mučilna ura« in Janko Messner s kritiko Lipuševega romana »Zmote dijaka Tjaža«, v kateri čisto drugače kot Lipuš, v svojem značilnem kultiviranem in finem slogu pove nekaj grenkih resnic.

Pesmi so prispevali Gustav Januš, Stane Wakounig, Valentin Polanšek, Milena Merlak in nemško-avstrijski pesnik Richter. Njegove pesmi je prevedla Milena Merlak, predstavlja pa ga Lev Detela.

Omenimo še članek »Življenjska vloga mostu, ki ga je napisal J. Šavli in v katerem odklanja tezo, da naj bi manjšine služile samo za kulturni most med sosednimi narodi in državami. Po njegovem bi morale biti most tudi v gospodarskem sodelovanju med njimi. V reviji pa pogrešamo vsakršen odsev kakšne znanstvene dejavnosti med koroškimi Slovenci, tudi na področjih humanističnih in narodnihved, kot so npr. zgodovina, jezikoslovje, etnografija in arheologija, kot tudi trezno in stvarno sliko koroške sedanosti. Vse je preveč mitizirano, simbolizirano in polemčno izkrivljeno, v bistvu bolj izbruh razbojelih čustev kakor pa konkretnega jasnega umskega napora in intelektualnega potenciala.

fj

— O —

SLOVENSKI KULTURNI KLUB
ulica Donizetti 3-I.

Prejšnjo soboto je bil v klubovih prostorih na sporedu film »Sogni nel cassetto« režiserja Castellanija. Po mnenju navzočih je bil film nekoliko zastarel.

V soboto, 27. oktobra, bo dijak koprške gimnazije in navdušen raziskovalec jam Franc Malačkar govoril o speleologiji. Vabljeni vsi, predvsem mladi! Začetek ob 19. uri.

DRUŠTVO SLOVENSkih IZOBRAŽENCEV

V ponedeljek je prof. Martin Jevnikar prikazal zamejsko književnost. Recitiral pa so posamezne odlomke člani Radijskega odra: Marjana Prepeluh, Aleksij Pregarc, Franko Žerjav, Maja Maver, Ivo Sosič in Marijan Bajc. Večer je bil zelo pester in zanimiv. Gospa Mijatova je tudi sama recitirala eno svojih pesmi.

Prhodnji ponedeljek, 29. oktobra pa bo na sporedu škioptično predavanje o Palestini. Barvne posnetke bo prikazal g. Bobo Jogan, ki jih je posnel tam letos. Začetek ob 20,30.

NOVA ŠTEVILKA »MLADIKE«

Izšla je 9. številka »Mladike«. Na uvodnem mestu prinaša članek Jožeta Peterlina »Odprla so se šolska vrata«. Sodelujejo še Zora Saksida, Vladimir Kos, Ivan Theuerschuh, Milan Magister, M. S., A'ma Ives, Ivan Buzečan, Martin Jevnikar in še razni drugi.

— O —

Za vse svete bo Mladika izdala knjigo A. Manzonija: »Svete himne«. Prevod, spremna beseda in opombe prof. Vinko Beličič.

Izšla je 8. in 9. številka revije »Prostor in čas«. V njej je objavljen tudi polemičen sestavek Borisa Pahorja na očitke o »slovenskem nacionalizmu« s strani Iva Urbančiča in Tarasa Kermaunerja.

Iz Buenos Airesa je prispeala nova, 2. letošnja številka revije »Meddobje«. Glavni avtorji v njej so Franc Papež, Karel Rakovec, Vladimir Kos, Milan Kopušar, Alojz Kukavica in Manuel Mujica Láinez. Kos obravnava v dopisu iz Tokia Rebulovo knjigo »Smert — nova zemlja«.

Prejeli smo novo, 5. številko revije »Znamenje«. V njej sta objavljena med drugim predavanja Antona Trsterjaka »Stara in nova podoba družine« in Truharjeve »Variante k temi 'Človek in p'uralizem«, R. Lešnik pa piše o rezultatih ljudskega šteltja.

F.J. - 155

S M R T V POMLADI

Po ropotu sodeč je moralo biti kakih pet šest tovornjakov. Prvi je že privozil do ovinka, njegov žarometi so svetlo kot podnevi obsijali gozd na drugi strani ceste, da je bilo videti najmanjšo podrobnost, celo vsako vejico. Nato so se žarometi usmerili bolj naravnost, ko je tovornjak privozil izza ovinka. Toda takoj nato je osvetlil isto smrekovo grmovje in gozd drug par žarometov in njihov sij je pravtako zdrsnil naprej, ko je šinil izza ovinka še tretji sij žarometov.

»Vsekajte po njih, fantje!« je zavpil Sova in vrgel bombo. Na cesto, pod tovornjaka, ki sta vozila mimo, je tlesknilo še več ročnih bomb.

Vojaki na tovornjaku so bili samo črni senčeni obrisi v odsevu svetlobe žarometov. Sklonili so hrbte, kakor bi bil veter potegnil preko žita, vsi hkrati. Ena izmed bomb je zletela čez njihove glave in eksplodirala med njimi. Njen plamen z dežjem železa je buhnil vanje. Njihov grozanski krik se je bil kot odmev eksplozije in je spet utonil v novih eksplozijah in v streljih, ki so sikali iz gozda. Tine je pomeril v kaotično človeško maso na tovornjaku, toda moral se je

prisiliti, da je sprožil. Tolikokrat si je bil želel, da bi se bojeval s sovražnimi vojaki, ki so vdrli v slovensko domovino in jo razkosali ter hoteli, po volji svojih vodij, pomesti z nje njegov narod. Toda v tem trenutku je spoznal, da mu je težko streljati v žive, neznane ljudi. Prst mu je bil kot ohromel, ko je bilo treba pritisniti na petelina. Z začudenjem se je zavedel, da je želja po maščevanju in boju eno, streljanje na ljudi pa drugo.

Sprožil je nekajkrat, tedaj pa je tovornjak zaneslo na drugo stran ceste, kjer je treščil v drevo. Najbrž je bil zadet tudi voznik. Vojaki, ki so bili manj hudo ranjeni, so poskakali na drugi strani z njega in začeli streljati. Medtem je bil napaden tudi drugi tovornjak, iz katerega je takoj buhnil plamen. Nekje na desni je bilo slišati še druge eksplozije, streljanje in kričanje.

Krogle italijanskih vojakov, ki so se bili vrgli v grmovje na drugi strani ceste, so tleskale v drevje za partizani. Nekdo je zastokal, ko je bil zadet. Nebo in gozd so rezali žarometi. Kolona je bila običajna nekje za ovinkom, kjer se je za-

čelo oglašati gosto streljanje in vpitje, ki je razodevalo hkrati strah in bes.

»Streljajte! Pokončajte jih!« je nekdo zavpil s tako močnim glasom, da je prevpil vse strele. »Bombel!«

Spet se je usula toča krogel na Italijane v gozdu na oni strani in na cesto je planilo nekaj partizanov ter naglo zmetalo ducat ročnih bomb proti Italijanom, nakar so planili nazaj v kritje. Nekdo se je spotaknil in padel, a se je po tleh splazil nazaj v grmovje, v katerem je izgubil. Ni bilo mogoče spoznati, ali je bil zadet od italijanskega strela ali se je res le spotaknil. Streljanje in kričanje na desni je prihajalo vse bliže.

»Zadosti! Nazaj!« je zavpil zapovedujoč glas. Tine je naglo nabil izpraznjeno puško, še enkrat ustrelil v smeri, iz katere so še vedno sikali plameni strelcov, in se začel plaziti nazaj, kot je videl tovariše na levi in desni.

Čez nekaj desetnih metrov se je dvignil kot vsi drugi. Skoraj vsi so nabijali puške.

»Lisjak je ranjen,« je rekel nekdo. »Dobil jo je v ramo. Močno krvavi. Ne vem, če bo lahko hodil. Treba bi ga bilo obvezati.«

»Zdaj moramo hitro naprej. Naj vzdrži nekaj sto metrov, da pridemo iz ognja. Potem ga bomo obvezali. Podpirajte ga!«

Tine je prepoznal komandantov glas.

(dalje)

12 Kaj je rekel brat

MIKLAVŽ GORBIČ
IZTOK ŠUŠTERŠIČ

23. »Primek, kakor ste ga skušali povedati, zveni podobno.« je dejal ravnatelj. »Kako pa je tistemu fantu, ki ga iščete.«

»Hja, tovariš ravnatelj,« je skomignil oni, »tisti fant tega ne ve natanko. Ali je Branko ali Borut ali Rajko... Saj mi boste pomagali?«

»Bom,« je dejal ravnatelj, medtem ko je zapiral okno, da bi utišal hup s ceste. Zelo samozavestno je dejal: »Pri nas ni nobenega Branka Slemškarja in ne Boruta Slemška ali kaj takega. Imamo pa dijaka, ki se piše Slemšek in mu je ime Rajko. Toda, tovariši! Vedite, da se ta dijak Rajko Slemšek, ponoči ne potepa in ne pretepa.«

»Poudaril sem to, da so se tepli ob vlomljenem avtomobilu,« je opozoril tovariš. Ravnatelj je naglo vprašal: »In kaj je izpovedal tisti, ki ste ga ujeli?«

»To, kar sem vam povedal,« je sitno odgovoril tovariš. »No,« je dodal skoraj zaupno, »veste, so težave. Tisti fant pravi, da z avtom ni imel nikakršnega opravka.«

24. »In kje so težave?« je radovedno vprašal tovariš ravnatelj.

»Težave so v tem, ko fant pravi, da je šel h gostilni iskat očeta, in da je oče potrdil, da je to res.«

Ravnatelj je nato dejal: »Slemška imamo... No misliš

sem reči, da ga imamo radi, ampak to vam ne bi zvenelo primerno. Hočem reči, da imamo Rajko Slemška vsi za resnega, se pravi spodobnega fanta...«

»Tudi oče onega poba, ki so ga ujeli, pravi, da je njegov sin dober.«

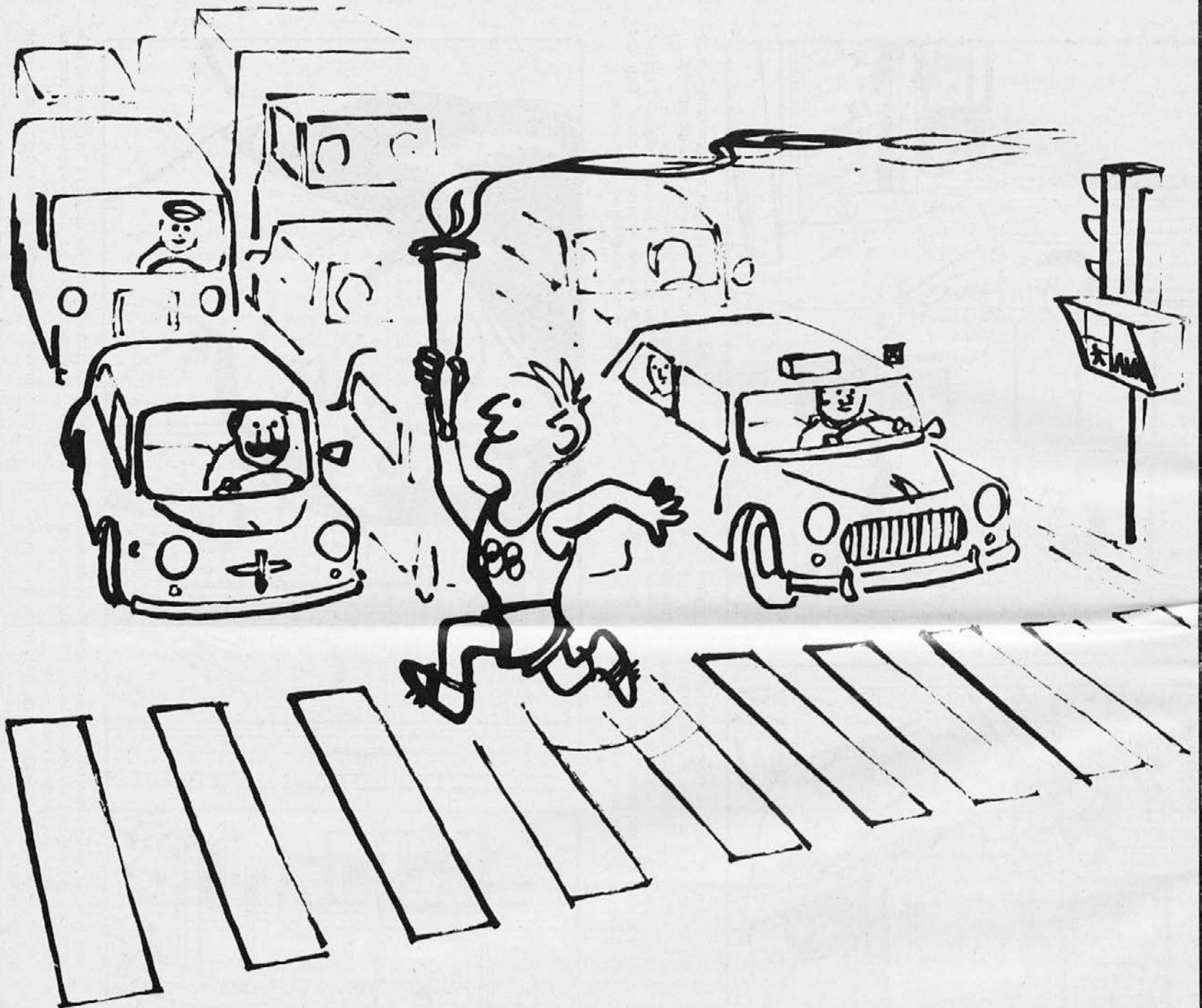
»Fani, bi šli prosim, gledat v razred, če je že prišel

Slemšek? Naj pride k meni! Če ga še ni, naj ga takoj pošljejo gor, ko prispe. Drugih pa zdaj ne spuščajte sem noter!«

»So napravili fantiči veliko škode? Čigav pa je sploh avto?«

»Škode ni, čigav je avto, pa še ne vemo.«

Prej prečkaš po zebrah

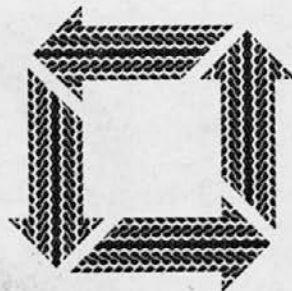

V Trstu je razširjen občutek: pešec bo postal žrtev nove prometne ureditve.

«Meščani na kolesih» so privilegirani, ker morejo drveti po ulicah.

To je čisto zgrešeno. Še več, v novem prometnem sistemu je prvič pešec res upoštevan.

Ustanovljena so nova področja za pešce v samem središču mesta: s tem je Tržačan spet dobil voljo do sprehoda po središču mesta.

Ustvarjeni so bili novi prehodi, zaščiteni s semaforji, prave steze za pešce.

Prav gotovo bo tudi meščan-pešec moral sodelovati.

Skušati prečkati cesto kjerkoli se ne izplača več. Semafor in »zebre« so edino jamstvo za varen in tudi hiter prehod. Na teh mestih so se avtomobilisti dolžni ustaviti. Hkrati pa ni prav to zlorabiti. Z novo prometno ureditvijo imajo vsi svoje pravice.

DA BOMO LAŽE VOZILI PO TRSTU

Tržaška občina, Odsek XIII, Prometni oddelek